

Főoldal>Jogszabályok és ítélkezési gyakorlat>A tagállamok joga

A tagállamok joga

Magyarország

Ez az oldal Magyarország jogrendszeréről ad tájékoztatást.

Jogforrások

I. Jogszabályi hierarchia

1. Alaptörvény

Magyarországon a jogszabályi hierarchia csúcsát az **Alaptörvény** (a 2011. április 25-én kihirdetett Magyarország Alaptörvénye) jelenti, amellyel minden más jogszabálynak összhangban kell lennie. Az Alaptörvényt az **Országgyűlés** fogadta el, **módosításához az országgyűlési képviselők kétharmadának a szavazata** szükséges [az Alaptörvény S) cikkének (2) bekezdése].

Az Alaptörvény és annak átmeneti rendelkezései (a 2011. december 31-én kihirdetett, Magyarország Alaptörvényének Átmeneti Rendelkezései) **2012. január 1-jén léptek hatályba**.

Magyarország Alaptörvénye **6** részből áll: a **Nemzeti Hitvallás** címet viselő preambulumból, továbbá az **Alapvetés** (A–U cikk), a **Szabadság és Felelősség** (I–XXXI. cikk), az **Állam** (1–54. cikk), A különleges jogrend és a **Záró és vegyes rendelkezések** c. részből.

Az **Alapvetés** c. rész általános rendelkezéseket tartalmaz, meghatározza:

az államformát,

az állam működésének alapelveit,

bizonyos hatáskörök Európai Unióra történő átruházását,

Magyarország fővárosát és területi közigazgatási egységeit,

a magyar állampolgárság megszerzésére és az állampolgárságra vonatkozó legfőbb rendelkezéseket,

Magyarország hivatalos nyelvét, címerét, zászlaját, himnuszát, nemzeti ünnepét és hivatalos pénznemét,

az Alaptörvény magyar jogrendszerben elfoglalt helyét, mely szerint az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapját képezi,

az Alaptörvény elfogadására és módosítására vonatkozó eljárást,

a magyar jogszabályi típusokat,

néhány alapelvet, mint például:

a hatalom erőszakos megszerzésének és gyakorlásának tilalmát,

a határokon kívül élő magyarok sorsáért való felelősségvállalást,

az európai egység megteremtésében való közreműködést,

a házasság intézményének védelmét,

a tisztességes gazdasági verseny feltételeinek biztosítását,

a kiegyensúlyozott, átlátható és fenntartható költségvetési gazdálkodás elvét,

a természeti erőforrások védelmének és fenntartásának kötelezettségét,

a béke és a biztonság megteremtését és megőrzését, valamint az emberiség fenntartható fejlődése érdekében a nemzetközi együttműködésre való törekvést a világ valamennyi népével és országával.

A **Szabadság és Felelősség** c. rész az alapvető jogokat és kötelezettségeket határozza meg. **Alapvető jogként** kerül elismerésre többek között:

az élethez és emberi méltósághoz való jog,

a kínzás, embertelen, megalázó bánásmód és büntetés tilalma, a szolgátságban tartás és az emberkereskedelem tilalma,

az emberi fajnemeseítést célzó gyakorlat, az emberi test és testrészek haszonszerzési célú felhasználásának, valamint az emberi egyedmásolás tilalma,

a szabadsághoz és személyi biztonsághoz való jog, továbbá a szabadságtól való megfosztásra vonatkozó garanciális rendelkezések,

a szabad mozgáshoz és a tartózkodási hely szabad megválasztásához való jog,

a magán- és családi élethez való jog,

a személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog,

a gondolat-, lelkiismeret- és vallás szabadságához való jog,

a békés gyülekezéshez való jog,

a véleménynyilvánítás szabadságához való jog,

a művelődéshez való jog,

a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz való jog,

a tulajdonhoz való jog,

magyar állampolgár Magyarország területéről való kiutasításának tilalma,

menedékjog,

a törvény előtti egyenlőség,

a megkülönböztetés tilalma,

a gyermekmunka tilalma,

az egészséges környezethez való jog,

az aktív és passzív választójog az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán,

a részrehajlás nélküli, tisztességes és ésszerű határidőn belüli hatósági ügyintézéshez való jog,

a magyar állampolgár külföldi tartózkodásának ideje alatt Magyarország által biztosított védelemhez való jog,

továbbá az Alaptörvény meghatározza a nemzetiségek, valamint a büntetőeljárás alá vont személyek legfőbb jogait.

Az Alaptörvény értelmében Magyarország – többek között – törekszik:

minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtani,

az emberhez méltó lakhatás feltételeinek és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés mindenki számára való biztosítására.

Az Alaptörvény egyes **kötelezettségeket** is meghatároz, nevezetesen:

a közös szükségletek fedezéséhez való hozzájárulás kötelezettségét (közteherviselés),

a magyar állampolgároknak a haza védelmére vonatkozó kötelezettségét.

Az Alaptörvény **Állam** c. része a legalapvetőbb szabályokat tartalmazza a közjogi méltóságokra és az ország legfontosabb intézményeire vonatkozóan, meghatározva az alábbiak jogállását és feladatait:

az Országgyűlés,

a köztársasági elnök,

a Kormány,

az önálló szabályozó szervek,

az Alkotmánybíróság,

a bíróság és az ügyészség,

az alapvető jogok biztosa,

a helyi önkormányzatok,

a Magyar Nemzeti Bank,

az Állami Számvevőszék,

a Magyar Honvédség,

a rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok,

az országos népszavazás,

Az Alaptörvény **A különleges jogrend** c. része a rendkívüli állapotra, a szükségállapotra, a megelőző védelmi helyzetre, a terrorveszélyhelyzetre, a váratlan támadásra és a veszélyhelyzetre vonatkozó szabályokat tartalmazza.

2. Törvény

Magyarországon a törvényeket az **Országgyűlés** fogadja el. Az Alaptörvény értelmében **az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat** törvényben kell megállapítani. Az Országgyűlés a törvényeket **egyszerű szavazattöbbséggel** (a jelen lévő képviselők több mint a felének szavazatával) fogadja el, kivéve az Alaptörvény által meghatározott ún. **sarkalatos törvényeket**, amelyek elfogadásához és módosításához a **jelen lévő** országgyűlési képviselők **kétharmadának** szavazata szükséges.

Az Alaptörvény értelmében sarkalatos törvényben kell szabályozni pl. az állampolgárságra, az egyházakra, a Magyarországon élő nemzetiségek jogaira, az országgyűlési képviselők és a köztársasági elnök jogállására és javadalmazására, az Alkotmánybíróságra, a helyi önkormányzatokra, a címer és a zászló használatának részletes szabályaira és az állami kitüntetésekre vonatkozó rendelkezéseket.

Az Alaptörvény értelmében az Európai Unió alapító- és módosító szerződésai kötelező hatályának elismerésére adott felhatalmazás, valamint a hadiállapot kinyilvánítása, a békekötés és a különleges jogrend kihirdetése az összes országgyűlési képviselő kétharmadának a szavazatát igényli.

Az Alkotmány módosításáról szóló 1989. évi XXXI. törvény elfogadása előtt Magyarország Elnöki Tanácsa (a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa) jogosult volt rendeletek (törvényerejű rendelet) kiadására. A jogszabályi hierarchia szempontjából a még hatályban lévő törvényerejű rendeletek a törvényekkel azonos státuszú rendelkezéseknek minősülnek.

3. Rendeletek

Az Alaptörvény kormányrendeletet, miniszterelnöki rendeletet, miniszteri rendeletet, a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendeletét, az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendeletét és helyi önkormányzati rendeletet ismer el. Ezek mellett továbbá rendkívüli állapot idején a Honvédelmi Tanács, szükségállapot idején a köztársasági elnök szintén rendeletet adhat ki.

3.1. A kormányrendelet

A **Kormány rendeletalkotási hatásköre** lehet **eredeti**, vagy alapulhat törvényi **felhatalmazáson**. Az eredeti hatáskört az Alaptörvény 15. cikkének (3) bekezdése határozza meg, amely szerint törvényben nem szabályozott tárgykörben a Kormány feladatkörében eljárva rendeleteket bocsáthat ki. A Kormány rendelete törvénnyel nem lehet ellentétes. Ez nem korlátozza az Országgyűlés hatáskörét, az Országgyűlés ugyanis bármilyen szabályozási területet a hatáskörébe vonhat.

Az Alaptörvény és a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény szerint a Kormány kifejezett törvényi felhatalmazás alapján is alkothat rendeletet törvények végrehajtására. A jogalkotásról szóló törvény 5.§ (1) bekezdése szerint a végrehajtási jogszabály alkotására adott felhatalmazásban meg kell határozni a felhatalmazás jogosultját, tárgyat és kereteit. A felhatalmazás jogosultja a jogi szabályozásra másnak további felhatalmazást nem adhat.

3.2. A miniszterelnöki rendelet

Az Alaptörvény értelmében a miniszterelnök is bocsáthat ki rendeletet, pl. a miniszterek közül rendelet útján jelöli ki a miniszterelnök helyettes(eke)t. A miniszterelnöki rendelet a jogforrási hierarchiában a miniszteri rendelettel egy szinten helyezkedik el.

3.3. A miniszteri rendelet

A **miniszteri rendelet** a jogszabályi hierarchiában a kormányrendelet szintje alatt helyezkedik el. Az Alaptörvény értelmében a miniszter törvényben vagy (eredeti jogalkotó hatáskörben kiadott) kormányrendeletben kapott **felhatalmazás alapján**, feladatkörében eljárva, önállóan vagy más miniszter egyetértésével rendeletet alkot, amely törvénnyel, kormányrendelettel és a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendeletével nem lehet ellentétes.

3.4. A Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete

A Magyar Nemzeti Bank elnöke **törvényben kapott felhatalmazás alapján**, sarkalatos törvényben meghatározott feladatkörében rendeletet adhat ki, amely törvénnyel nem lehet ellentétes.

3.5. Az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete

Az Alaptörvény 23. cikkének (4) bekezdése alapján az önálló szabályozó szerv vezetője törvényben kapott felhatalmazás alapján, sarkalatos törvényben meghatározott feladatkörében rendeletet ad ki, amely törvénnyel, kormányrendelettel, miniszterelnöki rendelettel, miniszteri rendelettel és a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendeletével nem lehet ellentétes.

3.6. Helyi önkormányzati rendelet

Az Alaptörvény 32. cikkének (2) bekezdése alapján feladatkörében eljárva a helyi önkormányzat törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, illetve törvényben kapott felhatalmazás alapján önkormányzati rendeletet alkothat. Az önkormányzati rendelet más jogszabállyal nem lehet ellentétes.

A helyi önkormányzatok képviselő-testülete által elfogadható rendeletekre vonatkozó részletes szabályokat a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény tartalmazza.

4. Nemzetközi megállapodások és a nemzetközi jog alapelvei

Magyarország Kormánya nemzetközi megállapodásokat köthet más államokkal / más államok kormányaival. Magyarországon a nemzetközi megállapodások és a belső jog közötti kapcsolat dualista rendszeren alapul, azaz a nemzetközi megállapodások magyar jogszabályokban történő **kihirdetésükkel** válnak a magyar jog részévé.

A nemzetközi jog elvei

Az Alaptörvény Q) cikkének (3) bekezdése szerint Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi szokásjog és a nemzetközi jog általános elvei tehát átalakítás szükségessége nélkül, automatikusan a magyar jog részévé válnak.

II. Tágabb értelemben vett, jogszabálynak nem minősülő egyéb jogforrások

1. Közjogi szervezetszabályozó eszközök

A magyar jogrendszer a közjogi szervezetszabályozó eszközöket is magában foglalja, amelyek bár normatív rendelkezéseket tartalmaznak, nem minősülnek jogszabályoknak. A jogalkotásról szóló törvény (2010. évi CXXX. törvény) a közjogi szervezetszabályozó eszközöknek két fajtáját határozza meg: a normatív határozatot és a normatív utasítást. Ezek nem általánosan kötelező magatartási szabályok, nem kötelezőek mindenre, csak belső rendelkezések, szervezeti, működési szabályok, amelyek csak a kibocsátóra, illetve az alárendelt szervekre, személyekre vonatkoznak. A normatív határozatok és utasítások az állampolgárok számára jogokat és kötelezettségeket nem állapíthatnak meg. A közjogi szervezetszabályozó eszköz jogszabállyal nem lehet ellentétes, és jogszabály rendelkezése nem ismételhető meg benne.

A jogalkotásról szóló korábbi törvény (1987. évi XI. törvény) alapján jogszabálynak nem minősülő jogforrásnak (ún. állami irányítás egyéb jogi eszköze) minősült a **statisztikai közlemény** és a **jogi iránymutatás** is. A jogalkotásról szóló új törvény már nem nevesíti őket, azonban míg a jogi iránymutatások az új törvény hatálybalépésével (2011. január 1.) hatályukat veszítették, addig a hatálybalépése előtt kiadott statisztikai közlemények – hatályon kívül helyezésükig – hatályban maradnak. (A Központi Statisztikai Hivatal elnöke által kiadott statisztikai közlemények jogilag kötelező érvényű rendelkezéseket tartalmaznak, amelyek kizárólag statisztikai fogalmakból, módszerekből, osztályozásokból, névjegyzékekből és számjelekből állnak.)

1.1. Normatív határozatok

Normatív határozatban szabályozhatja az Országgyűlés, a Kormány és más testületi központi államigazgatási szerv, az Alkotmánybíróság és a Költségvetési Tanács a saját szervezetét és működését, tevékenységét, valamint cselekvési programját.

A helyi önkormányzat képviselő-testülete szintén normatív határozatban szabályozhatja a saját és az általa irányított szervek tevékenységét és cselekvési programját, valamint az általa irányított szervek szervezetét és működését. Hasonlóan, normatív határozatban szabályozhatja a nemzetiségi önkormányzat képviselő-testülete a saját és az általa irányított szervek szervezetét és működését, tevékenységét, valamint cselekvési programját.

1.2. Normatív utasítások

Saját hatáskörükben és a jogszabályokban foglaltak szerint a köztársasági elnök, a miniszterelnök, a központi államigazgatási szerv vezetője (a Kormány kivételével), az Országos Bírósági Hivatal elnöke, a legfőbb ügyész, az alapvető jogok biztosa, a Magyar Nemzeti Bank elnöke, az Állami Számvevőszék elnöke, a fővárosi és megyei kormányhivatal vezetője, valamint a polgármester és a jegyző normatív utasításban szabályozhatja a vezetése, az irányítása vagy a felügyelete alá tartozó szervek szervezetét és működését, valamint tevékenységét.

Továbbá, törvényben meghatározott tárgykörben normatív utasítást adhat ki az Országgyűlés, a köztársasági elnök, az Alkotmánybíróság, az alapvető jogok biztosa, az önálló szabályozó szerv, valamint a Miniszterelnökség és a minisztérium hivatali szervezetének vezetője, amely a szerv állományába tartozó személyekre kötelező.

2. Az Alkotmánybíróság határozatai

Az Alkotmánybíróság határozatai fontos szerepet játszanak a magyar jogforrási rendszerben.

Az Alkotmánybíróságról szóló törvény (2011. évi CLI. törvény) értelmében az Alkotmánybíróság **feladatai** a következők:

a jogszabályok Alaptörvénnyel való összhangjának utólagos vizsgálata (utólagos normakontroll eljárás);

a már elfogadott, de még ki nem hirdetett törvények és nemzetközi szerződések egyes rendelkezései Alaptörvénnyel való összhangjának (előzetes) vizsgálata;

egyedi normakontroll eljárás bírói kezdeményezés alapján: ha a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította, - a bírósági eljárás felfüggesztése mellett - az Alkotmánybíróságnál kezdeményezheti a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását;

az Alaptörvényben biztosított jogok megsértése miatt benyújtott alkotmányjogi panasz elbírálása: az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet nyújthat be alkotmányjogi panaszt, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva;

a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálata;

a jogalkotó általi mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megszüntetése;

az állami szervek, továbbá az önkormányzat és más állami szervek között felmerült hatásköri összeütközések megszüntetése;

az Alaptörvény rendelkezéseinek értelmezése;

eljárás mindazokban az ügyekben, amelyeket törvény a hatáskörébe utal.

Az Alkotmánybíróság részletesen indokolja határozatait. Az Alkotmánybíróság határozatai ellen nem lehet jogorvoslattal élni, azok mindenki számára kötelező érvényűek.

3. A bíróságok ítélkezési gyakorlata

Az egységes jogalkalmazás és az alsóbb szintű bíróságok részére történő jogi útmutatás biztosításával kapcsolatos felelősség teljesítése céljából

Magyarország legfőbb bírósági szerve, a **Kúria** (2012. január 1-je előtti nevén: Legfelsőbb Bíróság) **jogegységi határozatokat** hoz és **elvi bírósági határozat**okat ad ki.

Jogegységi eljárás megindítására akkor van lehetőség, ha a joggyakorlat továbbfejlesztése vagy az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében elvi kérdésekben jogegységi határozat meghozatalára van szükség, vagy a Kúria valamelyik tanácsa jogkérdésben el akar térni a Kúria másik ítélkező tanácsának határozatától. A jogegységi határozat a bíróságokra nézve kötelező érvényű.

Az **elvi határozatok** a Kúria tanácsainak gyakorlatából származnak, és szintén az egységes ítélkezést szolgálják.

A jogegység biztosítása érdekében hozott határozatokat és az elvi határozatokat a **Legfelsőbb Bíróság határozatainak hivatalos gyűjteményében** teszik közzé.

III. A jogszabályok hatálya

A jogszabályok területi hatálya Magyarország területére, az önkormányzati rendelet területi hatálya a helyi önkormányzat közigazgatási területére terjed ki. A jogszabály személyi hatálya Magyarország területén a természetes személyekre, jogi személyekre és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekre, valamint Magyarország területén kívül a magyar állampolgárookra, önkormányzati rendelet esetében pedig a helyi önkormányzat közigazgatási területén a természetes személyekre, jogi személyekre és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekre terjed ki.

A jogalkotásról szóló törvény tiltja a **visszamenőleges hatályt**, és megfogalmazza, hogy jogszabály nem szabhat meg kötelezettségeket, illetve azt nem teheti terheesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot, és nem nyilváníthat cselekményt jogellenessé a hatálybalépését megelőző időre.

A jogszabálynak mindig úgy kell meghatároznia a **hatálybalépés** időpontját, hogy elegendő idő álljon rendelkezésre az alkalmazására való felkészülésre.

A **jogszabályoknak és végrehajtási jogszabályaiknak** ugyanabban az időpontban kell hatályba lépniük. A jogszabály (vagy jogszabályi rendelkezés) hatályon kívül helyezéssel vagy – amennyiben csak végrehajtott módosító és hatályon kívül helyező rendelkezéseket tartalmaz – a jogalkotásról szóló törvény alapján veszti hatályát.

IV. Jogi adatbázisok

Magyarországon a hivatalos lap a [Magyar Közlöny](#), amely elektronikus formában jelenik meg, szövegét hitelesnek kell tekinteni.

A Magyar Közlöny a jogszabályokat (a helyi önkormányzati rendeletek kivételével), valamint a következőket tartalmazza:

az Alkotmánybíróság végzései és határozatai, amelyeket a jogszabályokkal összhangban vagy az Alkotmánybíróság határozata alapján kell a Magyar Közlönyben közzétenni;

az Országgyűlés határozatai;

a Kúria jogegységi határozatai;

az Országos Választási Bizottság állásfoglalásai;

mellékletek, ideértve a Határozatok Tárát is;

a Hivatalos Értesítő.

A [Nemzeti Jogszabálytár](#) a keresés napján hatályos összes jogszabályt (a helyi önkormányzati rendeletek kivételével) és a közjogi szervezetszabályozó eszközöket tartalmazza. Az adatbázis az egységes szerkezetbe foglalt változatot tartalmazza a módosításokkal és más változtatásokkal együtt.

Az adatok cím és szám szerint kereshetők, továbbá a szövegben is végezhető keresés.

Az adatbázisokhoz való hozzáférés **ingyenes**, semmilyen korlátozás nincs.

Kapcsolódó linkek

[Hiteles Elektronikus Magyar Közlöny](#)

[Nemzeti jogszabálytár](#)

Utolsó frissítés: 23/10/2019

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.